

Aan

de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
19 april 2006		BEB/HP/6028479	

Onderwerp
Voortgang WTO-onderhandelingen

Inleiding

Uw Kamer werd met brieven van 13 februari en 28 februari jongstleden (Kamerstukken 2005/2006, 25074 nr. 121 resp. 122) ingelicht over de stand van zaken op het onderhandelingssterrein na de ministeriële conferentie te Hongkong in december vorig jaar. Sindsdien komen de onderhandelingen maar moeizaam op gang en zijn minder ver gevorderd dan mocht worden gehoopt. Wel is in het in maart en deze maand gevoerde overleg de bewegingsvrijheid van onderhandelingspartners over en weer verkend en verduidelijkt. Daadwerkelijke toenadering is echter nagenoeg uitgebleven. Het zal daarom nog een belangrijke inspanning vergen van alle partijen om, zoals afgesproken in Hongkong, eind deze maand modaliteiten overeen te komen voor landbouw en niet-agrarische markttoegang (nama).

Centrale thema's

In de onderhandelingen wordt nu aan drie onderwerpen speciale aandacht geschonken: markttoegang voor landbouwproducten; binnenlandse steun aan de landbouw; en nama. De EU heeft moeite met verdere beweging op het punt van markttoegang landbouw. De VS komt moeilijk tot verlaging van binnenlandse landbouwsteun en de G20 – waaronder India en Brazilië – hebben problemen met liberalisering van de invoer van industrieproducten. Het is intussen duidelijk dat geen van deze partijen eenzijdig zal bewegen op de punten die voor hen het meest gevoelig liggen. Het is daarom de bedoeling van onder andere de DG WTO, Lamy, dat betrokken partijen tegelijk en gezamenlijk stappen zullen zetten op alle punten, ook op de voor hen meest gevoelige. Dit streven zal uiteraard falen indien één van de hoofdpartijen niet in staat blijkt te zijn tot zulke stappen.

Bezoekadres

Doorkiesnummer

Telefax

Hoofdkantoor
Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Telefoon (070) 379 89 11
Telefax (070) 347 40 81
Email ezpost@minez.nl
Website www.minez.nl

Behandeld door
R

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

Op technisch vlak zijn in maart rekenkundige simulaties verricht om kwantitatieve effecten voor de belangrijkste handelsstaties van verschillende opties voor tariefreductie bij landbouw en nama inzichtelijk te maken. Ook zijn gevolgen doorgerekend van verschillende benaderingen en reductiepercentages bij interne landbouwsteun. De keuze van de referentieperiode als uitgangspunt voor verlaging van binnenlandse steun aan de landbouw blijkt daarbij van groot belang, vooral voor disciplineren en reductie van Amerikaanse subsidies. De waarde van de simulaties van tariefreducties is overigens betrekkelijk, zolang niet duidelijk is welke groepen van producten zullen worden onttrokken aan de werking van de algemene aanpak bij landbouw en nama. Deze simulaties gaan ook alleen over tariefreducties en niet over welvaartseffecten daarvan, direct of op termijn. Juist die welvaartseffecten (waaronder dynamische) zijn van groot belang.

De uitwerking van de voor de ontwikkelingsdimensie van de ronde belangrijke toezeggingen met betrekking tot katoen en onbeperkte rechten- en quotavrije markttoegang voor producten van 97% van de tarieflijnen uit de minst ontwikkelde landen (en uitbreiding hiervan tot 100%) verloopt te traag. Bij katoen stelt de VS dat meer duidelijkheid nodig is over algemene landbouwafspraken voordat specifieke regelingen voor katoen, zoals een productspecifiek steunplafond en versnelde verlaging van invoertarieven, kunnen worden uitgewerkt. De EU steunt op deze punten de betrokken ontwikkelingslanden. Bij marktopening ten behoeve van de minst ontwikkelde landen stelt de VS dat ontwikkelde landen zelf zullen bepalen welke 3% van de tarieflijnen uitgezonderd zullen worden. De minst ontwikkelde landen daarentegen willen graag meepraten over de keuze van producten waarvoor deze uitzondering zal gelden. Uitzondering van een paar producten kan er immers toe leiden dat verschillende minst ontwikkelde landen niet van rechtenvrije toegang zullen profiteren (m.n. kan dit gelden voor Bangladesh en Cambodja).

In de dienstenonderhandelingen hebben inmiddels eerste besprekingen plaats gehad aan de hand van per sector geformuleerde collectieve verzoeken. Hierin vragen WTO-partners elkaar om toezeggingen te doen in de verschillende sectoren. Met deze "plurilaterale" aanpak wordt vooral beoogd het onderhandelingsproces te stroomlijnen. Deze aanpak kan efficiënter zijn dan het spel van zuiver bilaterale verzoeken en aanbiedingen. Er zijn 20 collectieve verzoeken volgens deze nieuwe, door de EU voorgestelde, aanpak gedaan. De EU deed aan 13 daarvan mee (juridische diensten, computerdiensten, distributie, post/koerier, telecom, bouw, milieu, financieel, lucht- en scheepvaart, energie, horizontale beperkingen op dienstverlening via een vestiging in een ander land (mode 3)). Bij de overige 7 is de EU één van de partijen waarvan iets wordt gevraagd (audiovisueel, onderwijs, logistiek, mode 1 (de dienst zelf is grensoverschrijdend, bijv. call-centers) en mode 4 (dienstverlening via tijdelijke arbeidsmigratie), landbouw en MFN-uitzonderingen). Dit proces moet leiden tot verbeterde aanbiedingen in juli. Een indicatie van de mate van ruimhartigheid van die

aanbiedingen zal ook eerder behulpzaam kunnen zijn bij de vaststelling van modaliteiten voor landbouw en nama.

Daarnaast gaan de onderhandelingen over verbetering van WTO-regels en handelsfacilitatie gewoon door en wordt in het kader van een “task force” de uitwerking van Aid for Trade ter hand genomen. Deze belangrijke thema’s staan echter nu niet centraal omdat er geen actuele “deadline” voor geldt.

Onderhandelingsklimaat

Het politieke klimaat blijft wisselvallig. Er zijn tekenen van economisch nationalisme in de VS, Europa en elders. De betekenis hiervan is echter onduidelijk: gaat het om een fundamentele ontwikkeling waarbij bescherming door grensbewaking het wint van het belang van open grenzen, of om tijdelijke symptomen die eerder duiden op het succes van ondernemen over grenzen heen? Reacties op de opkomst van bijvoorbeeld China hebben geleid tot handelsgeschillen en beschermende maatregelen, terwijl de EU en de VS ook hun geschil over Airbus/Boeing niet hebben bijgelegd en de VS WTO-uitspraken over exportsteun langs fiscale weg (FSC) niet volledig is nagekomen.

Tegelijk wordt alom onderhandeld over bilaterale en regionale preferentiële handelsakkoorden. Nieuwe initiatieven hiertoe zijn vooral rond de Stille Oceaan genomen. Dit brengt het risico met zich mee dat de aandacht wordt afgeleid van de WTO-ronde. Ook zal moeten worden gezocht naar middelen om te bevorderen dat de in zulke preferentiële akkoorden vastgelegde onderlinge handelsvrijmaking ook bijdraagt tot algehele liberalisering en niet blijvend leidt tot versnippering van handelsvoorwaarden. Multilateralisering op termijn van de onderlinge preferentiële voordelen dient daarbij als doel te worden gedefinieerd, overigens zonder dat de grote voordelen van werkelijke (regionale) economische integratie zoals die in de EU gestalte heeft gekregen, in twijfel worden getrokken.

De WTO-partners beseffen dat de winst die in de ronde is te behalen veel groter is dan wat met één of meerdere bilaterale handelsakkoorden is te bereiken. Ook invloedrijke Congresleden in de VS onderschrijven dit. Voor kleine en kwetsbare economieën geldt dat zo’n kader bescherming biedt tegen mogelijke willekeur van de grotere. Maar ook grote handelsentiteiten hebben het multilateraal kader van de WTO nodig om onderlinge handelsgeschillen en spanningen doelmatig te kunnen oplossen. Dit zijn doorslaggevende redenen voor onderhandelingspartners om zich te blijven richten op resultaat in de ronde dit jaar. Ook de complexe werkelijkheid van een veelheid aan handelsverdragen, wat wel wordt genoemd de “spaghettibowl”, kan er toe leiden dat de positieve effecten van liberalisering teniet worden gedaan.

Nederlandse inzet

Het is duidelijk dat een grote handelsnatie als de onze, die een belangrijk deel van de welvaart te danken heeft aan open grenzen, zich in het geschetste klimaat moet verzetten tegen protectionisme en zich in moet zetten voor vrijer economisch verkeer. De beste manier om dit op mondiaal niveau te doen is bevordering van het succes van de lopende handelsronde en versterking van het multilaterale handelstelsel. Nederland streeft daarom een ambitieuze, evenwichtige uitkomst van de WTO-onderhandelingen na, die recht doet aan de ontwikkelingsdimensie van de ronde. Daartoe dient de Europese Commissie de haar gegeven ruimte te gebruiken om haar verantwoordelijkheid als onderhandelaar namens de lidstaten volledig waar te maken. Naar Nederlandse opvatting moet voldoende markttoegang worden geboden in verhouding tot wat de EU van anderen vraagt. Onderhandelingspartners van de EU moeten echter begrijpen dat ook de EU niet in alle sectoren haar grensbescherming even snel en radicaal kan afbouwen. Naast voortzetting van handelsliberalisatie in het belang van alle partijen blijft Nederland zich inzetten voor versterking van de WTO als spil van het wereldhandelstelsel, voor verdere integratie van ontwikkelingslanden in de WTO en de wereldhandel en voor erkenning en uitwerking van raakvlakken met andere beleidsterreinen.

Voor Nederland is mislukking van de ronde geen optie. Een mislukking van deze ronde zal het multilaterale handelstelsel ernstig beschadigen. Dit zou, zeker in het huidige klimaat, geen goede zaak zijn. Juist nu bestaat immers behoefte aan een effectieve multilaterale instelling met gezaghebbende spelregels als tegenwicht voor protectionistische tendensen. Een mislukte ronde betekent gemiste kansen op verbeterde markttoegang elders voor onze diensten en industrie- en landbouwgoederen en op invloed op bijvoorbeeld het landbouwbeleid van de VS. Ook de belofte die een ambitieus en evenwichtig akkoord – vooral door middel van markttoegang – inhoudt voor ontwikkeling zal dan niet worden waargemaakt. Nederland blijft daarom het maximaal haalbare nastreven in deze ronde. Dit betekent ook dat het evenwicht tussen wat Europa biedt en wat het vraagt steeds nauwkeurig in de gaten moet worden gehouden.

Vervolg

Het onderhandelingsproces is in beweging. Het kan zijn dat eind april, begin mei onderhandelingen zullen plaatsvinden te Genève met ministeriële betrokkenheid. Afhankelijk van de omstandigheden kan de DG WTO, Lamy, zich geroepen voelen eigen voorstellen te doen op hoofdpunten. Hij zal dit echter pas doen, indien partijen zich daarvoor ontvankelijk hebben getoond. Het is eveneens afhankelijk van de stand van onderhandelingen of EU-ministers dan te Genève bijeen zullen komen. Wat ons betreft zullen de onderhandelingen eind deze maand zo ver zijn gevorderd, dat het inderdaad de moeite waard zal zijn om naar Genève te gaan.

Op het moment van dit schrijven is echter niet duidelijk óf er eind deze maand een (ministeriële) bijeenkomst zal plaatsvinden en, zo ja, wat daar dan ter tafel zal liggen. Het

op 27 april voorziene Algemeen Overleg biedt gelegenheid mondeling in te gaan op de laatste stand van zaken en vooruitzichten.

(w.g.) mr. L.J. Brinkhorst
Minister van Economische Zaken

(w.g.) mevr. ir. C.E.G. van Gennip MBA
Staatssecretaris van Economische Zaken